

BLUE PRINT & MODEL PAPERS OF SSC PUBLIC EXAMINATIONS FOR THE ACADEMIC
YEAR 2025 – 26

BY THE DIRECTOR OF GOVERNMENT EXAMINATIONS (SSC BOARD), A.P.

23 S

S.S.C. EXMINATIONS – MAIN LANGUAGE (SANSKRIT)

BLUE PRINT FOR MODEL PAPER – 2025 – 26

Subject : M.L. SANSKRIT

Max. Marks : 100

Time: 3 hrs.15min

I. विद्याप्रमाणानि – भारत्वपट्टिका

क्र.सं.	विद्याप्रमाणानि	अङ्काः	प्रतिशतम्
1.	भावावगमनम् - प्रतिस्पन्दनम्	24	24%
2.	भावव्यक्तीकरणम् - सर्जनात्मकता	44	44%
3.	भाषांशाः	32	32%
	सम्पूर्णाङ्काः	100	100%

II. पाठभारत्वपट्टिका/विषयरूपभारत्वपट्टिका

क्र.सं.	विद्याप्रमाणानि	अङ्काः	प्रतिशतम्
1.	पद्यभागः	52	52%
2.	सर्जनात्मकप्रश्नः	16	16%
3.	भाषांशाः	32	32%
	सम्पूर्णाङ्काः	100	100%

III. प्रश्नानुरूपभारत्वपट्टिका

क्र.सं.	प्रश्नस्वरूपम्	प्रश्नसंख्या	अङ्काः	सम्पूर्णाङ्काः	प्रतिशतम्
1.	व्यासरूपसमाधानप्रश्नाः	7	8	56	56%
2.	लघुसमाधानप्रश्नाः	3	4	12	12%
3.	अतिलघुसमाधानप्रश्नाः	9	2	18	18%
4.	लक्ष्यात्मकप्रश्नाः	14	1	14	14%
	सम्पूर्णाङ्काः	33		100	100%

IV. 10 म कक्ष्या – प्राच्यपाठशाला संस्कृतम् – ब्लू प्रिन्ट (परीक्षापथकम्) 2025 – 26

क्र.सं.	पाठ्यांशः	भावावगमनम् प्रतिस्पन्दनम् 24 अङ्काः			भावव्यक्तीकरणम् – सर्जनात्मकता 44 अङ्काः			भाषांशः 32 अङ्काः			सम्पूर्णाङ्काः			
		व्या स	ल घु	ल क्ष्य	व्या स	ल घु	ल क्ष्य	ल घु	अति लघु	ल क्ष्य	व्या स	ल घु	अतिल घु	ल क्ष्य
1	पद्यभागः	(8) ¹	-	-	(8) ²	(4) ³	-	-	-	-	(8) ³	(4) ³	-	-
2.	अपरिचित	(8) ²	-	-	-	-	-	-	-	-	(8) ²	-	-	-
3	सर्जनात्मक	-	-	-	(8) ²	-	-	-	-	-	(8) ²	-	-	-
3.	भाषांशः	-	-	-	-	-	-	-	(2) ⁹	(1) ¹⁴	-	-	(2) ⁹	(1) ¹⁴
	सम्पूर्णाङ्काः	24	-	-	32	12	-	-	18	14	56	12	18	14

★ कुण्डल्यां विद्यमाना संख्या अङ्कान्, बाह्यसंख्या प्रश्नाना सूचयति.

V. प्रश्नानुरूपविश्लेषणपट्टिका – प्राच्यपाठशालासंस्कृतम्

क्र.सं.	विद्याप्रमाणानि	प्र.सं	प्रश्नस्वरूपम्	अङ्काः		प्रश्नस्वभावम्
	भावावगमनम् – प्रतिस्पन्दनम्	1.	परिचितश्लोकं – प्रश्नाः	8अङ्काः	व्यास	पाठान्तर्गताः लघुश्लोकाः देयाः। समाधानं संपूर्णवाक्यरूपेण लेखनीयम्।
		2.	अपरिचितश्लोकं – प्रश्नाः	8अङ्काः	व्यास	पाठ्यपुस्तकात् बाह्यश्लोकाः देयाः। समाधानं संपूर्णवाक्यरूपेण लेखनीयम्।
		3.	श्लोकपूरण – भावम् (अन्तर्गतैच्छिकरूपेण)	8अङ्काः	व्यास	अ) नीतिश्लोकाः, चाणक्यनीति पठयोः नक्षत्रचिह्नितश्लोकाः देयाः । आ) मेघसन्देशः, द्रौपदीपरिदेवना पठयोः नक्षत्रचिह्नितश्लोकाः देयाः।

क्र.सं.	विद्याप्रमाणानि	प्र.सं	प्रश्नस्वरूपम्	अङ्काः		प्रश्नस्वभावम्
	भावव्यक्तीकरणम् – सर्जनात्मकता	4.	कविपरिचयः	4अङ्काः	लघु	पाठ्यपुस्तके पद्यभागीयकवेः परिचयः देयः ।
		5	विषयात्मकः	4अङ्काः	लघु	पाठ्यपुस्तके पद्यभागलघुप्रश्नः देयः
		6	विषयात्मकः	4अङ्काः	लघु	पाठ्यपुस्तके पद्यभागलघुप्रश्नः देयः
		7.	विषयात्मकः (अन्तर्गतैच्छिकरूपेण)	8अङ्काः	व्यास	पाठ्यपुस्तके पद्यभागीयौ व्यासप्रश्नौ देयौ ।
		8	विषयात्मकः (अन्तर्गतैच्छिकरूपेण)	8अङ्काः	व्यास	पाठ्यपुस्तके पद्यभागीयौ व्यासप्रश्नौ देयौ ।
		9	सर्जनात्मकप्रश्नः (अन्तर्गतैच्छिकरूपेण)	8अङ्काः	व्यास	अ) पाठ्यपुस्तके पद्यभागीयः सर्जनात्मकप्रश्नः देयः। लेखा , संभाषणं, करपत्रं, गेयम् , इत्यादयः। आ) पाठ्यपुस्तके पद्यभागे विद्यमानः आन्धानुच्छेदः देयः। सः अनुच्छेदः संस्कृतभाषया अनुवदन्तु इति प्रष्टव्यः ।
		10	सर्जनात्मकप्रश्नः (अन्तर्गतैच्छिकरूपेण)	8अङ्काः	व्यास	अ) पाठ्यपुस्तके पद्यभागीयः सर्जनात्मकप्रश्नः देयः। लेखा , संभाषणं, करपत्रं, गेयम् , इत्यादयः। आ) पाठ्यपुस्तके पद्यभागे विद्यमानः आन्धानुच्छेदः देयः। सः अनुच्छेदः संस्कृतभाषया अनुवदन्तु इति प्रष्टव्यः ।

क्र.सं.	विद्याप्रमाणानि	प्र.सं	प्रश्नस्वरूपम्	अङ्काः		प्रश्नस्वभावम्
	भाषांशाः	11	छन्दः (बहुलैच्छिकसमाधानप्रश्नः)	2अङ्कौ	अति लघु	वृत्तनाम दत्त्वा वृत्तलक्षणं चिन्वन्तु इति प्रष्टव्यम् ।
		12	छन्दः	2अङ्कौ	अति लघु	वृत्तलक्ष्यं दत्त्वा वृत्तनाम लिखन्तु इति प्रष्टव्यम् ।
		13	अलङ्कारः (बहुलैच्छिकसमाधान प्रश्नः)	2अङ्कौ	अति लघु	अलङ्कारनाम दत्त्वा अलङ्कारलक्षणं चिन्वन्तु इति प्रष्टव्यम् ।
		14	अलङ्कारः	2अङ्कौ	अति लघु	अलङ्कारलक्ष्यं दत्त्वा अलङ्कारनाम चिन्वन्तु इति प्रष्टव्यम् ।
		15	सन्धिः (बहुलैच्छिकसमाधान प्रश्नः)	2 अङ्कौ	अति लघु	सन्धिविच्छेदरूपं देयम्। संयोजितपदम्, सन्धिनाम च चिन्वन्तु इति प्रष्टव्यम् ।
		16	सन्धिः (बहुलैच्छिकसमाधान प्रश्नः)	2 अङ्कौ	अति लघु	संयोजितपदं दत्त्वा सन्धिविच्छेदनं, सन्धिनाम च चिन्वन्तु इति प्रष्टव्यम् ।
		17	सन्धिः	2 अङ्कौ	अति लघु	सन्धिविच्छेदरूपं देयम्। संयोजितपदम्, सन्धिनाम च लिखन्तु इति प्रष्टव्यम् ।
		18	समासः (बहुलैच्छिकसमाधान प्रश्नः)	2 अङ्कौ	अति लघु	समस्तपदं दत्त्वा विग्रहवाक्यं, समासनाम च चिन्वन्तु इति प्रष्टव्यम् ।

क्र.सं.	विद्याप्रमाणानि	प्र.सं	प्रश्नस्वरूपम्	अङ्काः		प्रश्नस्वभावम्
		19	समासः	2 अङ्कौ	अति लघु	विग्रहवाक्यं दत्त्वा समस्तपदं, समासनाम च लिखन्तु इति प्रष्टव्यम्
		20	समानार्थकपदम् (बहुलैच्छिकसमाधान प्रश्नः)	1 अङ्कः	लक्ष्या त्माक	वाक्यं दत्त्वा रेखाङ्कितपदस्य समानार्थकपदं चिन्वन्तु इति प्रष्टव्यम् ।
		21	समानार्थकपदम् (बहुलैच्छिकसमाधान प्रश्नः)	1 अङ्कः	लक्ष्या त्माक	वाक्यं दत्त्वा रेखाङ्कितपदस्य समानार्थकपदं चिन्वन्तु इति प्रष्टव्यम् ।
		22	समानार्थकपदम्	1 अङ्कः	लक्ष्या त्माक	वाक्यं दत्त्वा रेखाङ्कितपदस्य समानार्थकपदं लिखन्तु इति प्रष्टव्यम् ।
		23	विरुद्धार्थकपदम् (बहुलैच्छिकसमाधान - प्रश्नः)	1 अङ्कः	लक्ष्या त्माक	वाक्यं दत्त्वा रेखाङ्कितपदस्य विरुद्धार्थकपदं चिन्वन्तु इति प्रष्टव्यम् ।
		24	विरुद्धार्थकपदम् (बहुलैच्छिकसमाधान - प्रश्नः)	1 अङ्कः	लक्ष्या त्माक	वाक्यं दत्त्वा रेखाङ्कितपदस्य विरुद्धार्थकपदं चिन्वन्तु इति प्रष्टव्यम् ।
		25	विरुद्धार्थकपदम्	1 अङ्कः	लक्ष्या त्माक	वाक्यं दत्त्वा रेखाङ्कितपदस्य विरुद्धार्थकपदं लिखन्तु इति प्रष्टव्यम् ।

क्र.सं.	विद्याप्रमाणानि	प्र.सं	प्रश्नस्वरूपम्	अङ्काः		प्रश्नस्वभावम्
		26	शब्दः (बहुलैच्छिकसमाधान - प्रश्नः)	1 अङ्कः	लक्ष्या त्माक	एकस्य शब्दस्य एकस्मिन् विभक्तौ एकं वचनरूपं दत्वा इतरवचने प्रष्टव्ये ।
		27	शब्दः (बहुलैच्छिकसमाधान - प्रश्नः)	1 अङ्कः	लक्ष्या त्माक	एकस्य शब्दस्य एकस्मिन् विभक्तौ एकं वचनरूपं दत्वा इतरवचने प्रष्टव्ये ।
		28	शब्दः	1 अङ्कः	लक्ष्या त्माक	शब्दस्य एकं रूपं दत्वा तस्य विभक्तिं प्रष्टव्यम्
		29	धातुः (बहुलैच्छिकसमाधान प्रश्नः)	1 अङ्कः	लक्ष्या त्माक	एकस्य धातोः एकस्मिन् लकारे एकस्मिन् पुरुषे एकं वचनरूपं दत्वा इतरवचने चिन्वन्तु इति प्रष्टव्यम् ।
		30	धातुः (बहुलैच्छिकसमाधानप्रश्न)	1 अङ्कः	लक्ष्या त्माक	क्रियापदं दत्वा कालपरिवर्तनम् चिन्वन्तु इति प्रष्टव्यम् ।
		31	धातुः	1 अङ्कः	लक्ष्या त्माक	एकस्य धातोः एकस्मिन् लकारे एकस्मिन् पुरुषे एकं वचनरूपं दत्वा इतरवचने लिखन्तु इति प्रष्टव्यम् ।
		32	व्युत्पत्तिः	1 अङ्कः	लक्ष्या त्माक	व्युत्पत्तिपदं दत्वा व्युत्पत्त्यर्थं चिन्वन्तु इति प्रष्टव्यम् ।
		33	व्युत्पत्तिः	1 अङ्कः	लक्ष्या त्माक	व्युत्पत्त्यर्थं दत्वा व्युत्पत्त्यर्थं लिखन्तु इति प्रष्टव्यम् ।

SANSKRIT (MAIN LANGUAGE)

संस्कृतम् (प्राच्योन्नतपाठशालानाम्)

प्रारूपप्रश्नापत्रम् – 1 : 2025 – 26

(MODEL QUESTION PAPER – 2025 – 26)

समयः : 3.15 निमेषाः

गरिष्ठाङ्काः : 100

छात्राणां सूचनाः :

1. अस्मिन् प्रश्नपत्रे त्रयः विभागाः भवन्ति ।
2. प्रश्नपत्रपठनाय 15 निमेषाः , समाधानलेखनाय 3 घण्टाः समयः भवति।
3. प्रश्नानां समाधानानि समाधानपत्रे एव लेखनीयानि ।
4. भाषांशाः इति विभागे विद्यमानानां प्रश्नानां समाधानानि समाधानपत्रे एकत्रैव लेखनीयानि ।

विभागः - I

भावावगमनम् – प्रतिस्पन्दनम्

1. अधः दत्तं श्लोकं पठित्वा प्रश्नानां समाधानानि लिखन्तु।

4 × 2 = 8

सुजनो न याति वैरं परहितरतो विपत्तिकालेऽपि ।

च्छेदेऽपि चन्दनतरुः सुरभी करोति मुखं कुठारस्य ।।

- अ) सुजनः किं न याति ?
- आ) सुजनः कीदृशः ?
- इ) चन्दनतरुः किं करोति ?
- ई) श्लोकस्य शीर्षिकां लिखन्तु ।

2. अधः दत्तं श्लोकं पठित्वा प्रश्नानां समाधानानि लिखन्तु।

4 × 2 = 8

अनभ्यासे विषं शास्त्रम् अजीर्णे भोजनं विषम् ।

दरिद्रस्य विषं गोष्ठी वृद्धस्य तरुणी विषम् ।।

- अ) अनभ्यासे विषं किम् ?
- आ) भोजनं कदा विषं भवति ?
- इ) कस्य गोष्ठी विषम् ?
- ई) तरुणी कस्य विषं भवति ?

3. శ్లోకం పూరితవా భావం లిఖన్తు ।

1 × 8 = 8

సహసా విదధీత सम्पदः ।।

అథవా

मार्गं तावच्छृणु चोपभुज्य ।।

విభాగ: – II

भावव्यक्तीकरणं – सर्जनात्मकता

అధ: దత్తానాం ప్రశ్నానాం సమాధానాని పంచ వాక్యేషు లిఖన్తు ।

3 × 4 = 12

- 4) కేచన కార్యమారభ్య మధ్యే ఁవ త్యజన్తి । కార్యం భవన్త: కథం సమాపయన్తి ?
- 5) ఆషాఢమాసే భవత: పరిసరప్రదేశా: కథం భవన్తి ?
- 6) పరమో ధర్మ: పాఠస్య కవిమొద్దిశ్య లిఖన్తు ?

అధ: దత్తానాం ప్రశ్నానాం సమాధానాని దశ వాక్యేషు లిఖన్తు ।

2 × 8 = 16

- 7) ధ్యేయపథికసాధక: కార్యపథే కథం సాధయతి ?

అథవా

అవతారికా పాఠసారాంశం లిఖన్తు ।

- 8) పరమో ధర్మ: పాఠ్యభాగసారాంశం స్వీయవాక్యై: లిఖన్తు ।

అథవా

చాణక్యనీతిశ్లోకా: సమాజం కథమొపకొర్వన్తి ఇతి లిఖన్తు ।

అధ: దత్తానాం ప్రశ్నానాం సమాధానాని సర్జనాత్మకతయా లిఖన్తు ।

2 × 8 = 16

- 9) మన్దాకినీ గీతే ఒపయుక్త వివిధవిశోషణక్రియాపదై: అన్యాం నదీం వర్ణయన్తు ।

అథవా

సంస్కృతభాషాయాం అనువదన్తు ।

తన కొపమే తన శత్రువు

తన శాంతమే తనకు రక్ష దయ చుట్టంబొ

తన సంతోషమే స్వర్గము

తన దుఃఖమే నరకమండ్రు తథ్యము సుమతీ ।।

10) भवता दृष्टं किमपि क्षेत्रं कमपि मार्गं वा वर्णयन्तः मित्राय पत्रं लिखन्तु।

अथवा

संस्कृभाषायां अनुवदन्तु ।

ఓ స్వామీ ! శ్రీకృష్ణా ! నేను నీ పూజ కోసం పుష్పాలను తీసుకురావటానికి
తొటకు వెళ్ళాను. అక్కడ ఉన్న పుష్పాలు మమ్మల్ని చెట్లనుండి వేరు చెయ్యకు అని జాలిగా
వేడుకున్నాయి. అందుకని నేను పుష్పాలను తేలేకపోయాను. కానీ నా
హృదయకమలాన్ని నీ పాదాలయందు సమర్పిస్తున్నాను.

विभाग: – III

भाषांशा: –

11 तः 19 पर्यन्तं निर्देशालुसारं लिखन्तु।

9 × 2 = 18

11) मन्दाक्रान्तावृत्तस्य लक्षणं चिन्वन्तु ।

अ) न न म य य युतेयं मालिनी भोगि लोकैः

आ) रसै रुद्रैश्छिन्ना यमनसमलागः शिखरिणी

इ) मन्दाक्रान्ता जलधिषडगैर्मभौ न तौ तात् गुरू चेत्

ई) जतौ तु वंशस्थमुदीरितं जरौ

12) यदा लोके सूक्ष्मं व्रजति सहसा तद्विपुलताम् ।

इति श्लोकपदस्य वृत्तनाम लिखन्तु।

13) दीपकालङ्कारस्य लक्षणं चिन्वन्तु ।

अ) चेत् बिम्बप्रतिबिम्बत्वं दृष्टान्तस्दलङ्कृतिः ।

आ) बहुभिर्बहुदोल्लेखात् एकस्य उल्लेखिता मता ।

इ) प्रस्तुताप्रस्तुतानाञ्च तुल्यत्वे दीपकं मतम्।

ई) अप्रस्तुतप्रशंसा स्यात् सा यत्र प्रस्तुताश्रया।

14) स्यात् मल्लप्रतिमल्लत्वे सङ्ग्रामोद्दाम हुङ्कृतिः।

इति श्लोकपादे विद्यमानस्य अलङ्कारनाम लिखन्तु।

15) कपट + उपायेन मारीचः रामं वञ्चितवान् ।

रेखाङ्कितपदौ संयुज्य सन्धिनाम च चिन्वन्तु।

अ) कपटापायेन , सवर्णदीर्घसन्धिः

आ) कपटोपायेन , सवर्णदीर्घसन्धिः

इ) कपटोपायेन , गुणसन्धिः

ई) कपटुपायेन , गुणसन्धिः

16) न चापि काव्यं नवमित्यवद्यम् ।

रेखाङ्कितपदस्य सन्धिविच्छेदनपूर्वं सन्धिनाम च चिन्वन्तु

अ) च + अपि , सवर्णदीर्घसन्धिः

आ) चा + अपि , वृद्धिसन्धिः

इ) च + आपि , गुणसन्धिः

ई) चा + आपि , सवर्णदीर्घसन्धिः

17) माता देवालये अस्ति । पिता अपि तत्र + एव अस्ति।

रेखाङ्कितपदौ संयुज्य सन्धिनाम च लिखन्तु।

18) लज्जावनता पार्वती लीलाकमलपत्राणि गणयामास।

रेखाङ्कितपदस्य विग्रहवाक्यं, समासनामच चिन्वन्तु ।

अ) लज्जा च अवनता , द्वन्द्वसमासः

आ) लज्जायां अवनता च , सप्तमीतत्पुरुषसमासः

इ) लज्जायाः अवनता, पञ्चमीतत्पुरुषसमासः

ई) लज्जया अवनता, तृतीयातत्पुरुषसमासः

19) न अर्थं कार्यं न करणीयम् ।

रेखाङ्कितपदयोः समस्तपदं, समासनाम च लिखन्तु।

20 तः 33 पर्यन्तं निर्देशालुसारं लिखन्तु।

14 × 1 = 14

20) जलजन्तवः पयोनिधौ अत्यधिकं निवसन्ति ।

रेखाङ्कितपदस्य समानार्थकपदं चिन्वन्तु

अ) समुद्रे

आ) जले

इ) आकाशे

ई) भूमौ

21) आभरणानि सहजसौन्दर्यं वर्धयन्ति ।

रेखाङ्कितपदस्य समानार्थकपदं चिन्वन्तु

अ) रणानि

आ) व्रणानि

इ) भरणानि

ई) अलङ्करणानि

22) वाणीविलासमपरत्र कृतोपलम्भ ।

रेखाङ्कितपदस्य समानार्थकपदं लिखन्तु

23) तन्द्रितः कार्यं कर्तुं विभेति ।

रेखाङ्कितपदस्य विरुद्धार्थकपदं चिन्वन्तु

अ) वितन्द्रितः

आ) प्रतन्द्रितः

इ) अतन्द्रितः

ई) परतन्द्रितः

24) धनं नश्वरं भवति ।

रेखाङ्कितपदस्य विरुद्धार्थकपदं चिन्वन्तु।

अ) शाश्वतम्

आ) नाशनम्

इ) नाकम्

ई) शप्तम्

25) पण्डितः पुरस्कारं प्राप्नोति ।

रेखाङ्कितपदस्य विरुद्धार्थकपदं लिखन्तु ।

26) " येन " इत्यस्य इतरवचने लिखन्तु ।

अ) याभ्याम् – यैः

आ) याभ्याम् - येभ्यः

इ) यौ – ये

ई) ययोः – येषाम्

27) " वध्वै " इति पदस्य विभक्तिं लिखन्तु ।

अ) चतुर्थी

आ) सप्तमी

इ) पञ्चमी

ई) द्वितीया

28) " गौः " इति पदस्य इतरवचने लिखन्तु ।

29) " एषिष्यसि " इत्यस्य इतरवचने लिखन्तु ।

अ) एषिष्यतः – एषिष्यन्ति

आ) एषिष्यथः – एषिष्यथ

इ) एषिष्यावः – एषिष्यामः

ई) एषिष्यथः – एषिष्यन्ति

30) " अजनयत् " इति क्रियापदस्य वर्तमानकालरूपं लिखन्तु ।

अ) जायते

आ) जनिष्यते

आ) जायेताम्

ई) जायेत

31) " मिलति " इति पदस्य इतरवचने लिखन्तु ।

32) " मुनिः " इति पदस्य व्युत्पत्तिं चिन्वन्तु।

अ) मोक्षं नयति

आ) मुञ्चति नयति

आ) मोदयति नमति

ई) मननात्

33) पुमान् गौरिव इति व्युत्पत्त्यर्थस्य व्युत्पत्तिपदं लिखन्तु।